

הלכות שבת פרק יד

פרק יד: ד' רשויות שבת

רשות הרבים

א.

אי זו היא רשות הרבים?

מדברות ויערים ושווקים,

ודרכים המפולשין להן

(1) ובלבד שיהא רוחב הדרך שש עשרה אמה,

(2) ולא יהיה עליו תקרה.

רשות היחיד

ואי זו היא רשות היחיד?

תל גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, או יתר על כן.

וכן חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה, או יתר על כן.

וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גבהן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה, או יתר על כן.

אפילו יש בו כמה מילין

- אם הוקף לדירה,

כגון

(1) מדינה המוקפת חומה שדלתותיה ננעלות בלילה,

(2) ומבואות שיש להן שלשה כתלים ולחי ברוח רביעית,

(3) וכן חצר ודיר וסהר שהוקפו לדירה,

כולן רשות יחיד גמורה הן:

ב.

אפילו כלים, כגון ספינה או מגדל של עץ וכוורת וכיוצא בהן, אם יש בהן ארבעה על ארבעה בגובה עשרה או יתר על זה, הרי הן רשות היחיד גמורה:

ג.

פרטים ברשות היחיד

עובי הכתלים של רשות היחיד כרשות היחיד. לאחרים עושה מחיצה, לעצמו לא כל שכן.

אזכור רשות היחיד כרשות היחיד.

ורשות היחיד אורה כרשות היחיד עד לרקיע.

אבל אזכור רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד עשרה טפחים, ולמעלה מעשרה באזכור רשות הרבים מקום פטור הוא:

כרמלית

ד.

ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, ורשות הרבים, וכרמלית, ומקום פטור. אי זו היא כרמלית?

- תל שיש בו ארבעה טפחים על ארבעה או יתר על כן וגבהו משלשה ועד עשרה, שהכרמלית אינה תופסת אלא עד עשרה, ואין רחבה פחות מארבעה על ארבעה.

- וכן חריץ שיש בו ארבעה על ארבעה או יתר על כן ועמוק משלשה עד עשרה.

- וכן מקום שהוקף בארבע מחיצות גבהן משלשה ועד עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יתר על כן,
 - וכן קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים, והוא המקום שהוקף שלש מחיצות והרוח הרביעית רשות הרבים, כגון מבוי שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית,
 - וכן הימים והבקעה, בין בימות החמה בין בימות הגשמים,
- כל אלו כרמלית הן:

ה.
אזכור כרמלית

- אזכור הכרמלית הרי הוא ככרמלית עד עשרה טפחים, ולמעלה מעשרה טפחים באזכור הכרמלית הרי הוא מקום פטור.
- לפיכך מעל פני המים שבימים ושכנהרות
- עד עשרה טפחים באזכור - כרמלית,
 - ולמעלה מעשרה - מקום פטור.
- אבל כל העומק המלא מים הרי הוא כקרקע עבה.

ו.
אזכור כרמלית

- אזכור שבכרמלית הרי הוא ככרמלית, אפילו עמוק מאה אמה, אם אין בו ארבעה:

ז.
עוד חלקים שהם כרמלית

- (1) רשות הרבים שהיתה עליה תקרה,
- (2) או שאין ברחבה שש עשרה אמה - הרי היא ככרמלית.

(3) **אצטבה שבין העמודים העומדים ברשות הרבים - הרי היא ככרמלית,**

(4) **וצידי רשות הרבים - ככרמלית.**

אבל בין העמודים, הואיל ורבים דורסין ביניהם - הרי הן רשות הרבים:

מקום פטור

ח.

אי זה הוא מקום פטור?

(1) **מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה וגבהו שלשה עד לרקיע, שכל פחות משלשה הרי הוא כארץ.**

אפילו קוצים וברקנים או גללים ברשות הרבים, גבהן שלשה ואין בהן ארבעה על ארבעה - הרי הן מקום פטור.

(2) **וכן חריץ שאין בו ארבעה על ארבעה ועמקו משלשה עד התהום,**

(3) **וכן מקום המוקף שאין בו ארבעה על ארבעה, אפילו היה ארכו אלף מיל ורחבו ארבעה פחות שעורה, וגבהו משלשה ומעלה - הרי זה מקום פטור.**

(4) **וכן אויר רשות הרבים או אויר כרמלית למעלה מעשרה - הרי הוא מקום פטור:**

מקומות הבטלים לרשות הרבים

ט.

מקום גבוה ט' טפחים בצמצום

מקום שיש בגבהו תשעה טפחים מצומצמות לא פחות ולא יתר ברשות הרבים - הרי הוא כרשות הרבים,

ואין משגיחין על מידת ארכו ומידת רחבו, בין רחב בין קצר, מפני שרבים מכתפין עליו.

אבל אם היה יתר על תשעה או פחות,

- אם היה בו ארבעה על ארבעה או יתר - הרי הוא כרמלית,

- ואם אין בו ארבעה על ארבעה - הרי הוא מקום פטור.

ט.

גג הסמוך לרה"ר

גג הסמוך לרשות הרבים בתוך עשרה טפחים, הואיל ורבים מכתפין עליו - אסור לטלטל בגג עד שיעשה לו סולם קבוע להתירו:

י.

עמוד ברשות הרבים

עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה - הרי זה רשות היחיד.

נעץ בגבהו יתד כל שהוא, אפילו אינה גבוהה שלשה, הואיל וראוי לתלות ביתד ולהשתמש בו - הרי זה ממעטו ונעשה כרמלית, ואין מודדין לו אלא מן היתד ולמעלה.

ואפילו מילאהו כולו יתדות - הרי זה נתמעט גבהו, שהרי תולין באותן היתדות ומשתמשין בהן:

י.

חורים

חורי רשות היחיד - הרי הן כרשות היחיד.

אבל חורי רשות הרבים - אינן כרשות הרבים, אלא הרי הן כפי מידתן. כיצד, חור בצד רשות הרבים,

אם יש בו ארבעה על ארבעה וגבוה עשרה - הרי זה רשות היחיד,

ואם אין גבוה עשרה - הרי זה כרמלית,

ואם אין בו ארבעה על ארבעה - הרי זה מקום פטור, והוא שגבוה
שלשה, שכל פחות משלשה הרי הוא כארץ:

דיני הטלטול ברשויות אלה

טלטול בתוכם

יא.

רשות היחיד ומקום פטור - מותר לטלטל בכולן.
אפילו היה אורך כל אחת משתייהן כמה מילין, מטלטל בכולה.
אבל רשות הרבים והכרמלית - אין מטלטלין בהן אלא בארבע אמות.
ואם העביר או הושיט או זרק חוץ לארבע אמות,
ברשות הרבים - חייב,
ובכרמלית - פטור,
שאיסור הכרמלית מדבריהם,
מפני שהיא דומה לרשות הרבים שמא תתחלף ברשות הרבים.

טלטול בכרמלית למניעת היזק

לפיכך אם לא היה צריך לגוף ההוצאה, כגון שהעביר קוץ בכרמלית כדי שלא
יוזקו בו רבים - הרי זה מותר, ואפילו העבירו כמה אמות.
וכן כל כיוצא בזה:

הוצאה מרשות לרשות

יב.

מקום פטור

כשם שמותר לטלטל בכל מקום פטור, כך מותר להכניס ממנו לרשות היחיד
או לרשות הרבים, ואין צריך לומר לכרמלית,

ומוציאין לו מרשות היחיד ומרשות הרבים, ואין צריך לומר מן הכרמלית:

יג.
כרמלית

כשם שאסור לטלטל בכל הכרמלית, כך אסור להוציא ממנה לרשות היחיד או לרשות הרבים, או להכניס לכרמלית מרשות היחיד או מרשות הרבים. ואם הוציא או הכניס - פטור:

יד.
מרשות לאותו רשות וכרמלית באמצע

המוציא מרשות היחיד לרשות היחיד, או מרשות הרבים לרשות הרבים, וכרמלית באמצע - פטור. וכן, המושיט או הזורק מזו לזו וכרמלית באמצע - פטור.

מרה"ר לרה"י והניח בכרמלית
המוציא חפץ מרשות הרבים לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקרו מכרמלית והכניסו לרשות היחיד, או שהוציאו מרשות היחיד לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקרו מכרמלית והוציאו לרשות הרבים - הרי זה פטור:

טו.
מרה"ר לרה"י והלך במקום פטור

המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר על מקום פטור ביניהן בהליכתו - חייב, שהמהלך אינו כעומד. ואין צריך לומר בזורק שעבר החפץ במקום פטור, שאינו חשוב כמי שנחש.

היה עומד במקום פטור, ונטל חפץ מרשות היחיד או מאדם העומד שם, והניחו ברשות הרבים או ביד אדם העומד שם - פטור.
וכן אם הכניס מרשות הרבים לרשות היחיד ועמד במקום פטור - פטור:

פרטי עמוד ברה"ר

נז.

עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, ואין בעיקרו ארבעה, ואין בגובה הקצר שלו שלשה - הרי הוא רשות היחיד, ואם זרק מרשות הרבים ונח על גביו, חייב.

תל המתלקט גובה עשרה טפחים מתוך אורך ארבע אמות - הרי הוא רשות היחיד, ואם זרק מרשות הרבים ונח על גביו, חייב:

יז.

נעץ קנה ברשות היחיד, אפילו גבוה מאה אמה, וזרק מרשות הרבים ונח על גביו - חייב, שרשות היחיד עולה עד לרקיע.

אילן שהוא עומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח על נופו - פטור, שאין הנוף הולך אחר העיקר:

יח.

נעץ קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל, וזרק ונח על גביו - פטור, שאין רשות הרבים אלא עד עשרה.

הזורק ארבע אמות ברשות הרבים, ונח החפץ בכותל, כגון שזורק חלב או בצק ונדבק בכותל,

אם נדבק למעלה מעשרה טפחים - כזורק באויר, שלמעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור הוא,

נדבק למטה מעשרה טפחים - כזורק בארץ וחייב.

זרק למעלה מעשרה ונח בחור כל שהוא - פטור:

יט.

זרק קנה או רומח מרשות היחיד, ונתקע ברשות הרבים כשהוא עומד -

פטור, שהרי מקצתו במקום פטור.

זרק כלי מרשות היחיד לרשות הרבים, והיה אותו כלי גדול ויש בו ארבעה

על ארבעה בגובה עשרה - פטור, מפני שכלי זה רשות היחיד גמורה, ונמצא

כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד:

כ.

בור תשעה ברשות הרבים, ועקר חוליה מקרקעיתו והשלימו לעשרה, אף על

פי שעקירת החפץ ועשיית המחיצה באין כאחת - פטור, מפני שלא היתה

המחיצה עשרה בתחילה.

היה הבור עשרה, והשליך לו חוליה ומיעטו מעשרה - פטור, שהרי הנחת

החפץ וסילוק המחיצה באין כאחת:

כא.

הזורק דף, ונח על גבי יתדות ברשות הרבים, ונעשה רשות היחיד, אפילו

היה כלי על גבי הדף - פטור, שהרי עשיית המחיצה עם נחת הכלי באין

כאחת:

כב.

בור שהוא עמוק עשרה ורחב שמונה ברשות הרבים, וזרק מחצלת מרשות

הרבים וחלקה הבור ברחבו לשנים - פטור, שהרי עם הנחת הכלי בטלו

המחיצות, ונעשה כל מקום מהן פחות מארבעה על ארבעה:

בור ברשות הרבים עמוק עשרה ורחב ארבעה מלא מים, וזרק לתוכו חפץ ונח על גבי המים - חייב, שאין המים מבטלין המחיצות.
היה מלא פירות וזרק לתוכו - פטור, שהרי מיעטו הפירות את שיעורו:

רקק מים שהוא עובר ברשות הרבים ורבים מהלכין בו, אם אין בעמקו עשרה טפחים - הרי הוא כרשות הרבים, בין שהיה רחב אפילו ארבע אמות, בין שלא היה ברחבו ארבעה טפחים שהרי רוב העם מדלגין עליו ואין מהלכין בתוכו, הואיל ואין בעמקו עשרה הרי הוא רשות הרבים.
ואם יש בעמקו עשרה או יתר - הרי הוא כרמלית כשאר הימים, והוא שיש ברחבו ארבעה טפחים או יתר על כן, שאין כרמלית פחותה מארבעה: